

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției »Telegrafului Român«, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Două scrisori.

În 22 Septembrie a. c. domnul ministru-president, contele *Tisza István*, a adresat Înaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan Meșianu* o scrisoare de cuprinsul următor:

Excelența Voastră! Înaltpreasfințite Domnule Arhiepiscop și Mitropolit!

Înălțătoarele apariții, cari la izbucnirea războiului ce ni-a fost octroat, au dat splendidă dovadă despre solidaritatea Românilor din Ungaria cu interesele de viață ale monarhiei și ale națiunii ungare, își află îmbucurătoarea lor continuare atât pe câmpul de războiu, cât și în ținuturile patriei noastre, locuite de Români.

Sângele concetățenilor noștri români curge amestecat cu sângele nostru pe câmpul de luptă. Vitejia fraților noștri români se manifestă și ea în splendidele fapte cu arma ale armatei noastre. Români renași acasă supoartă în frățască înțelegere cu Ungurii încercările vremii de războiu.

Contrastele au fost date la o parte și frecările au dispărut. Ne simțim toți uniți în sfintele sentimente ale iubirii de patrie și ale voei de jertfire pe altarul patriei.

E aceasta o iconă îmbucurătoare pentru fiecare patriot cu sentimente bune. Dar nu poate fi pentru nime mai îmbucurătoare decât pentru aceia, cari de lungi decenii predică comunitatea de interese între rasa maghiară și cea română, lucră la buna înțelegere și caută se promoveze iubirea reciprocă și încrederea.

Excelența Voastră e nu numai nestorul clerului înalt român, nu numai capul bisericii greco-ortodoxe române, ci amăsurat înaltului oficiu ce l'aveți, Excelența Voastră e și un credincios profet al iubirii, al păcii și al concordiei. Știu, că exprimarea bucuriei mele, speranței mele și încrederei mele, află în sufletul Excelenței Voastre răsunet și corectă înțelegere.

Excelența Voastră nu numai că a urmărit cu simpatie năzuințele mele dezvoltate în interesul deplinei încrederi și al deplinei armonii și concordanței, ci în decursul muncii de multeori am putut experia ajutorul mâinii Excelenței Voastre. Și când a trebuit să o întrerup, fără a fi atins scopul dorit cu atâta căldură, nu numai mulțumită și recunoștință am primit din partea Excelenței Voastre, ci Excelența Voastră m'ați și încurajat, ca să lupt mai departe pentru acest scop sublim.

Am impresia, că momentul favorabil a sosit, cu atmosfera mai curată, mai nobilă, a vremilor mari de acum. Serbările de înfrățire, cari în multe localități de ale țării au unit sufletele Maghiarilor și ale Românilor într-o intimă rugăciune și într-o hătărare bărbătească, nu sunt aparițiuni izolate. Ele sunt simptomele evoluțiunii sufletelor. Simptome ale marelui adevăr, că în momentul în care suntem puși

în fața problemei existenței, străbate cu forță elementară și trece peste orice disonanță conștiința despre identitatea intereselor noastre de viață, și ca urmare naturală a acesteia, despre sentimentul reciproc frățesc de iubire și de încredere.

S'a născut starea sufletească, care formează prima condiție de viață pentru un viitor mai frumos și mai bun. E doară necesar înainte de toate, ca se considerăm pe Români de camerazi, consoți și frați ai noștri, ale căror progrese ne umplu de bucurie, cărora în toate greutățile vieții le stăm cu iubire frățască într-un ajutor.

Acuma, în ceasurile crizei și ale primejdiei, s'a arătat poporul român ca adevărat frate al nostru. Noi, Maghiarii, vedem, știm, și ripostăm la această atitudine, și acest fapt evident, trebuie să-și aducă roadele pe toate terenurile, atât ce privește interesele materiale și culturale, cât și peste tot valorarea Românilor.

Acestea sunt urmările automate ale actualei ținute a Românilor. În ele e depusă chizășia unui viitor mai bun. Ne ofer garanța, că Români pot conta, cu privire la libera exercitare a drepturilor lor, la bună voința întregii societăți maghiare, iar cu privire la năzuințele lor etnice, la sprijinul statului, și că în patria comuna într-un deșevăr se pot simți bine.

Aceleași aparițiuni ne încurajază se luăm și măsuri mai departe mergătoare. După faptele de acum ale Românilor, pot afla mai multă considerare și dorințele lor referitoare la însușiunile de stat.

În consfăturile ținute nu de mult s'au manifestat dorințele acestea mai ales în trei direcțiuni. S'a cerut revizuirea legii școlare, într-o direcție mai favorabilă școalelor confesionale, precum și folosirea în anumită măsură a limbii române înaintea autorităților de stat, și în fine o astfel de revizuire a legii electorale, care deschide teren mai larg pentru activitatea politică a concetățenilor noștri români.

Limitele stabilite în declarațiunile mele publice au fost aflate de prea înguste și înțelegerea dorită în mod onest din ambele părți pentru aceea nu s'a putut lega, pentru că pe lângă dispoziția de atunci eu nu puteam se trec peste aceste limite.

Simțesc, că astăzi putem merge mai departe, fără a pericula punctele de vedere maghiare, de stat și naționale. Poate fi luată în vedere o reformă a legii școlare, care se considere dorințele concetățenilor noștri maghiari, referitoare la școalele confesionale. Mai departe, putem asigura tolosirea limbei materne în comunicația nemijlocită cu oficiile de stat prin dispozițiuni legale, și în fine poate fi supusă legea electorală unei reviziuni, astfel, ca reprezentarea politică a Românilor se fie pusă pe o bază mai echitabilă.

Astfel ar fi regulate chestiile principale, cari stăteau în calea perfecte înțelegeri. Să se manifeste numai aceeași simpatie și aceeași prevenire

și din partea cealaltă, pentru că și ultimele pedeci se fie delăturate din calea perfecte armonii.

Excelența Voastră, Înaltpreasfințite Domnule Arhiepiscop și Mitropolit!

Am sentimentul, că acum, când fapte cu totul nediscutabile, desevărite și publice, au dovedit credincioasa cooperare a Românilor în zilele grele ale luptei și ale primejdiei, acum, când nime nu poate vedea în cuvintele mele condiția ori chiar prețul jertfelor patriotice aduse, acum, când orice prevenire nu poate fi privită decât de recunoștință ulterioară binemeritată, că acum a sosit vremea acțiunii pentru noi, anteluptătorii păcii și ai concordiei între naționalități.

Mie îmi revine inițiativa și răspunderea. O iau asupra mea în conștiința, că trăim momente istorice, a căror atmosferă clocotitoare topește metalele reci și tari, pentru a forma din ele o ființă nouă, tare, nobilă, care se resiste oricărui proces de descompunere.

Mă adresez Excelenței Voastre cu rugarea, să binevoiți a sprijini această cauză sfântă cu toată greutatea cuvântului și cu toată puterea personalității Excelenței Voastre.

Cu esprezia eminenței mele stime, rămân al Excelenței Voastre devotat: *Tisza, m. p.*

La scrisoarea aceasta, Excelența Sa, Înaltpreasfințitul nostru Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Meșianu*, a răspuns în 23 Septembrie n. c. următoarele:

Excelența Voastră, Ilustre Domnule Conte!

Aflându-mă în posesia prețuitei scrisori a Excelenței Voastre din 22 l. c. grăbesc a da esprimare sincerei mele bucurii asupra faptului, că Excelența Voastră și guvernul ungar e aplecat să împlinească dorințe vechi, echitabile, ale poporului român, dorințe, cari formează condițiunile prealabile pentru bunăstarea și pentru înaintarea culturală a aceluia. Recunoștința și simpatiile Excelenței Voastre față de poporul român, care în zilele grele de cercare a dat probe atât de strălucite despre credința sa față de rege și patrie, — află resunet viu în sufletul meu. La munca nobilă, care vrea se cultive și asigure concordia și armonia sufletelor, îmi întind cu bucurie mâna ajutătoare, în speranța, că opera aceasta va aduce roade bogate, și cu ajutorul lui Dumnezeu va pune temelile unui viitor mai frumos și mai fericit.

Cu sinceră venerațiune, al Excelenței Voastre devotat: *Ioan Meșianu, m. p.*

Publicând aceste două scrisori, de importanță foarte mare, după cum vor putea constata cetitorii înșiși din cuprinsul lor, trebuie să ne exprimăm bucuria, că ne-a fost dat se vedem, cum un ministru-president ungar, de înțelepciunea domnului conte *Ștefan Tisza*, vine se recunoască în publicitate, în termeni atât de elogiosi, va-

loarea și loialitatea neamului nostru românesc, vitejia soldaților români, arătată și în războiul de acum, ca în cele din trecut, și se recunoască îndreptățirea poporului român din patria aceasta comună la beneficiile statului. Luând în considerare, că din câți ministri ungari s'au perondat la guvernul patriei noastre în cursul vremilor trecute, nici unul n'a avut curajul să recunoască în public valoarea, vrednicia, și loialitatea poporului nostru, precum și vitejia soldaților noștri pe câmpul de războiu, în felul cum o face aceasta domnul ministru-president, contele *Ștefan Tisza*, în scrisoarea sa publicată mai sus, — trebuie să recunoaștem și noi, că e-nunțiațiunile din scrisoare formează un mare eveniment, care ne umple de încredere, pentru că prin ele ni se pune în vedere cu adevărat începerea unei ere noue, croirea unui viitor mai bun, mai frumos, mai fericit. E de dorit și de așteptat acum, ca și celelalte organe publice din patrie, toate, se aprecieze după adevăratul lor înțeles vederile domnului ministru-president, se țină cont de ele și să se acomodeze lor, conlucrând toate la realizarea dorințelor esprimate și la acordarea modestelor drepturi puse în vedere din partea domnului ministru-president pe seama poporului nostru. Pentru că din trecut avem trista experiență, că multe din bunele intențiuni ale guvernului au fost zădărnice tocmai de cei chemați să le pună în aplicare.

Folosirea colorilor naționale.

Ordinațiune ministerială.

E un simptom al vremilor istorice, însuflețirea patriotică, care unește într-un sentiment sublim întreaga cetățenime a statului. Recunoscându-se primejdia comună, au dispărut toate contrastele. Toți cetățenii statului s'au unit în sentimentele lor și în voința lor, pentru a apăra tronul și patria. Fiecare își jertfește viața și averea pe altarul patriei, cu aceeași voe de jertfire, și nu prin vorbe, ci prin fapte neperitoare dă dovadă despre aceea, că el, și binele și răul, numai în patria aceasta îl poate căuta și afla.

Manifestarea aceasta înălțătoare de inimi a iubirii de patrie și aceasta devotată recunoaștere a ideii despre unitatea statului eschide și posibilitatea presupunerii, că fiii aparținători singuraticelor naționalități din patria aceasta, prin manifestarea externă a caracterului lor etnografic, a-nume: prin folosirea colorilor și insigniilor lor istorice, ar năzui la dumi-carea unității de stat, ori că prin scoaterea la iveală a acestui caracter al lor și-ar arăta alipirea la un oarecare stat strein, și în legătură cu aceasta înstrăinarea lor față de statul ungar.

O astfel de purtare, care atacă suveranitatea statului și integritatea sa teritorială, n'ar fi tolerată, fără pedeapsă, nici într-un stat. Dar iarăși, nu este motiv, ca statul să nu per-

mită grupelor singuratică ai cetățenilor și folosirea colorilor, cari trec de expresiunea caracterului lor etnografic, și pe temeiul tradițiilor și al obiceiului înrădăcinat în popor au fost introduse în us, și au fost folosite și în trecut, — presupunând, că respectivele naționalități prin aceasta nu ajung în contrast cu credința datorită ideei de stat.

Sentimentul patriotic al naționalităților din statul ungar, manifestat în vremile istorice de astăzi, justifică credința necondiționată și alipirea lor față de statul ungar. Intre astfel de împrejurări ar fi neoportun a menținea și pe mai departe opreliștele polițiale, referitoare la folosirea astorfel de culori și de insignii, cari nu urmăresc alt scop, decât manifestarea caracterului etnografic al naționalităților singuratică, presupunând, firește, că pe lângă folosirea acestora, se dă exprima și recunoașterei ideei de stat ungar și respectului față de ea, în mod demn și potrivit și la loc potrivit.

Mănecând dela această atitudine patriotică declar, că *naționalitățile din statul ungar pot să folosească colorile lor naționale, izvorâte de fapt din tradiții istorice și din obiceiurile populare, — întrucât acelea nu sunt identice cu insigniile vreunii stat străin, — în locuri publice și la ocaziuni publice, în mod neîmpedecat, dacă în același loc și timp colorile naționale maghiare vin folosite cel puțin în aceeași măsură.*

Dispozițiile contrare de mai înainte se scot din vigoare.

Sándor Iános, m. p.,
ministru de interne.

Războiul.

De pe câmpul de războiu din *Sârbia* primim tot știri îmbucurătoare. Ofensiva trupelor noastre se continuă cu bun succes. Sârbii au fost alungați din toate întăriturile lor, iar după o luptă crâncenă de trei zile, dată pe linia *Loznița-Krupany-Ljubovița*, au fost zdrobiți cu deservărire. Dușmanul, care avea în linia de bătaie 120.000 de soldați, a fost silit să se retragă spre *Valievo*. Trupele noastre s'au urcat pe coama cea mai înaltă a munților de lângă *Krupanj*, luând în posesie cea mai însemnată poziție strategică. Ai noștri au luat material însemnat dela Sârbi și au făcut foarte mulți prizonieri. Este speranță, că războiul în contra Serbilor să va desvolta acum mai repede, încheindu-se cu desăvârșită înfrângere a trupelor sârbești.

Din Franca nu vin alte știri, decât că ofensiva Germanilor se continuă cu bun succes pe întreaga linie. În *Polonia rusă* trupele germane au avut nouă încercări cu forțele armate rusești, cari au fost bătute și au ajuns în captivitate la *Nemți*, aceștia au pus mâna pe 10 mitralieze, pe număruse arme și pe multă muniție. În *Galiția* situația e neschimbată.

Știrile venite din *Constantinopol* ne spun, că trupele turcești au intrat în *Egipt*. În *Caucaz* apoi, după o luptă înverșunată de două zile, *Rușii* au fost bătuiți de *Turci* și au fost siliți să-și părăsească pozițiile bune, pe cari apoi le-au luat *Turcii* în stăpânire.

Legende și tradițiile populare

de *George Reșiga*, inv. în *Vidra de mijloc*.
(Fine).

Evenimentele tractate în legende sunt în strânsă legătură cu subiectul dela care emanează, tînutul unde și împrejurările între cari s'au întâmplat.

Bunăoară partea aceea a poporului român, care timp îndelungat a fost sub jugul străinilor, în legende și tradiții nu servește ca date importante din istoria suferințelor sale de pe acele vremuri. Dar venind timpul de a se desrubi din cătușele grele ale străinilor de sigur s'a ivit în mijlocul său un viteaz, cărui încântat de idealul libertății i-a succes eluptarea neastârării poporului. Și cum să nu fi fost un asemenea individ preamărit de ai săi «tribundu-i însușiri și fapte extraordinare!» Un *Horia* — *Ursul Albacului*, un lăncu — craiul munților cum ar putea fi dat uitării și amintirile lor cum n'ar încălzi inima oricărui român adevărat! Oare pentru poporul de rând faptele lor nu pătrund inimile ascultătorilor ca un fulger săgetător, la ce involuntar exclamă: „De-am trăi acele vremuri, să luptăm până la ultimul picur de sânge”. Și nu are poporul nostru din aceste tînuturi nici istoria marilor săi pusă pe hârtie, nici tablouri din viața lor. Dar nici nu are lipsă de ele, până când icoana lor trăește în sufletul fiecăruia — ca moștenire dela tată la fiu: — faptele lor sunt tot atatea scânteie arzătoare în sângele din vinele romanului de pe coastele acestor munți în țara Moților.

Cercetând viața poporului român și din alte locuri, asemenea vom întâmpina povestiri despre o persoană a sa iubită, care s'a jertit pe sine pentru fericirea poporului. Câte legende nu vor fi trăind în fantazia poporului dincolo de *Carpați* din timpul robiei *Turcilor* și *Tătarilor*, mai apoi din suferințele sale sub fanarioții *Grecii*! Câte sunt de altă parte frumoasele povestiri despre *Domnii* cei buni cari înainte poporului au apărut ca mântuitorii lui.

Și din ce și-ar fi fost istoricii datele necesare pentru istoria trecutului îndepărtat, dacă nu din bogatele legende și tradiții rămase, căci însemnările cronicarilor au fost prea puține. Dovadă deci, că ele pentru istorie sunt de o valoare prețioasă.

Examinând astfel de legende, al căror subiect e vre-o persoană evlavioasă, care prin credința ei mare în Dumnezeu a obținut

rezultate neașteptate, sau legende în cari prin desfășurarea evenimentelor reese căderea morală și pedeapsa celui necredincios, ori rău de cuget, rezultă că legende și tradițiile contribuie în măsură destul de însemnată la dezvoltarea sentimentului religios-moral. D. e. legenda „lacului grăitor”, în care o fată de tîran cu credință tare în Dumnezeu, e ispitită de diavolul, însă cruciulița simplă de lemn eșezată în buchetul de flori pregătit de ea și predat iepitorului, îi zdrobește puterea diavolească, îi înghite pământul și în locul acela iese între gemete înădușite un lac: „Lacul grăitor sau gemător”; legenda sobolului, în care fratele mai mare lacom după avere dorește și dreptul fratelui mai mic și prin înșelăciune îl și câștigă, dar în schimb își perde pe unicul fiu străformat în sobol și afară de el și linștea sufletească. Astfel și alte multe legende și tradiții, cari sunt de importanță pentru întărirea caracterului religios-moral și sentimentele religioase.

Sunt simple legende și tradițiile, stilul lor e la priceperea poporului, dar cu atât sunt mai expresive gândurile, simțirile din ele și mai plăcut graiul lor neaoș românesc. De aceea le și iubesc elevii și le primesc cu drag ca nutremânt sufletesc atât cele versificate, cât și în parte versificate ori în proză. Ba cele versificate își au rolul și mai important în învățământul popular, căci fiind ușor și în grai popular, elevii le înțeleg ușor, îi pregătesc pentru poeziile lirice și altele de un tateles mai complicat. Le învăță mai cu drag și fundamental pe cele versificate, astfel și sentimentele izvorâte din cuprinsul lor și dezvoltate în inima elevilor sunt de o durată neperitoare.

Fiind evidentă valoarea legendelor și tradițiilor ca valoare literară, istorică și religioasă, în nici o școală nu trebuie abandonate, ci tot mai mult întrebuințate și cultivate. De vrem să facem mai filelă o icoană din așuprirea poporului și eluptarea neastârării sale, în ele aflăm un mijloc ducător le tîntă. În legătură cu istorioarele biblice statornicia și tăria morală a martirilor, cari au suferit moarte pentru un ideal, d. e. idealul creștinismului, sau în legătură cu istoria vitejia și abnegația de sine a acelor eroi naționali, cari neunoscând nici o pedeacă au luptat până la ultimul picur de sânge pentru întruțchirarea idealului poporului dornic de libertate și neastârare, — cu ajutorul legendelor și tradițiilor vor întinde rădăcini mai afunde și trainice în inima tineretului; alegând pe cele potrivite și aplicându-le la locul lor în colorit viu, sentimentele acceptate ale elevilor vor fi cu atât mai puternice, învâpăiate și statornice. De e vorba de un dezastru național, cu siguranță vor exista în popor legende despre vre-o ființă perfidă, care a fost cauza acelu dezastru infiltrând în inimile elevilor prin prelegerea unei astfel de legende sentimente de disgust față de ori care altul cu astfel de purtări; de se învață în școală despre vre-o bîruintă a poporului, care a stărnit dela jertfiera de sine a cutărui viteaz, își are și acesta legenda ori tradiția, în care e preamărit.

Deci pentru dezvoltarea sentimentului patriotic legende și tradițiile își au însemnătatea și valoarea lor în învățământul popular prelesse atât în legătură cu materialul din istorie, cât și ca unități de sine stătătoare. Valoarea lor din punctul acesta de vedere ne-o dovedește mai evident faptul de a avea ocaziune a asulta schimbul de idei al unei grupe de sâteni în aceste grele vremuri, — când e vorba de lege și limbă.

Ce comparații fac între trecut și prezent, cum aduce exemple despre subiecte din cultare legendă ori tradiție și încă cu câtă însufletire și consimț!

Referitor la modul de propunere al legendelor și tradițiilor în învățământul popular se admite metoda indicat și uzat și până acum la piesele de cetire de cuprins narativ, iar în legătură cu materialul din istorie nu se propun ca unități separate, ci în combinație cu acela în decursul predării și pe urmă se scoate învățătura morală.

Din schțarea pe scurt, cu privire la importanța legendelor și tradițiilor din punctele de vedere amintite, iasă la iveală o datorință a noastră ca învățatori, cari trăim cu poporul dela sate, de a ne interesa de astfel de produse valoroase ale poporului. Să le culegem din gura poporului și prelucrate — de cei pricepători, — iar poporului să le dăm ca o prețioasă hrană sufletească.

O voce italiană.

La *Corriere della Sera* scrie publicistul italian *Angelo Gotti* un articol senzațional, ai cărui senz este următorul:

Geniul german s'a pregătit mai bine pentru actualul războiu, decât cel francez. Deși multe au fost momentele, în cari planul strategic al generalului *Joffre* a sdorbit toate avansurile câștigate până aci de Germani, echilibrul totuși a putut fi restabilit prin binechibzuitele pregătiri, cu care Germanii au pornit în războiu.

Inspirațiile extraordinare, prin cari geniul francez a fost în stare să producă succese momentane, au eucerit isbânzi neașteptate pentru armata Francezii, însă pregătirile de mult făcute ale germanilor au rezultate durabile.

Situația militară a Francezilor a fost cam favorabilă; dar acest avantaj este egalat prin pregătirile mai defectuoase ale Francezilor, în raport cu ale Germanilor. Deci se poate admite, că războiul între Francezi și Nemți s'a început în condiții egale.

Operațiunilor lui *Joffre* le lipsește energia necesară unei acțiuni. Războiul care se dă acum, are de scop să obosească cât numai se poate pe Germani.

Luptele se dau cu cea mai formidabilă vehemență, dar cu rezultat negativ, ceea ce ar avea numai atunci un scop, când nu Germania, ci Franca ar dispune de forțe mari de rezerve. Dacă Germania nu s'ar fi mobilizat o mare parte a armatei sale la începutul lui Septembrie împotriva Rusiei, Parisul era de mult în mâinile Nemților. Aliața franceză-belgiană-engleză nu are atât de mare însemnătate, cum cred Francezii. Belgianii au reținut pe Germani un timp mai scurt, decât cum s'ar fi putut presupune, iar intervenția Englezilor nu înseamnă un ajutor real. Dași soldatul englez este luptător foarte bun, cu toate acestea s'a constatat în mod nelndoeinic, că Englitera până acum nu a fost în stare să puie la dispoziția Francezii mai mult de 150.000 ostași, și mult timp încă nu va mai putea liferă alții noi. Instrucția recrutiilor adevărată că s'a început în Anglia, dar lipsesc ofițerii și subofițerii, cari se poată face din recruți soldați. O mare greșală a armatei engleze a fost până acum lipsa de disciplină și a spiritului militar.

Iar ce privește armata franceză, aceasta încă nu este destul de forte. Francezii sunt

FOIȘOARA.

Spre polul sud

de *Mateiu Voileanu*.
(Urmare).

Descoperiri importante are la activul seu firma *Enderby*. Ocupațiunea principală e vânatul de pești, a avut înse pricepere și pentru descoperiri și cunoștințe geografice, de aceea a angajat bărbați luminați la conducerea întreprinderii sale. În anul 1830 pleacă *Ioan Biscoe* cu 2 corăbii la vânat în marea de gheață sudică. Una dintre corăbii o conduce *Smith*. *Biscoe* a avut și misiunea, să caute și pământ nou în marea sudică. În 1830 Decembrie 21 trec pelangă insulele *Sandwich* și dau de gheață. Dealongul marginii de gheață iau direcțiunea spre est. În 17 Ianuarie 1831 ating gradele 60° l. s. la 70 l. v. cam la acel loc, unde a stat înainte cu 2 ani *Bellingshausen*. În 22 trece cercul polar la 10 l. o. În direcție tot spre est la 28 Ianuarie ajunge lățimea 69 la 10°45 l. o.

În direcțiunea ostică la 66°29 l. s. și 45°47 l. o. se văd semnele pământului uscat. 66°29'. 49 l. o. dau de pământul *Enderby*. Deși s'au făcut încercări, nu s'au putut face debarcare, și *Biscoe* e nevoit să ia drumul spre *Seelanda* nouă, unde e ajunge la 10

Maiu, chinuit de boala grozavă scorbut. Se oprește în *Hobart* la *Tasmania*.

În Octombrie acelaș un *Biscoe* pleacă din nou. Trecând pe la insulele *Adelaide*, *Biscoe* *Pittia*, cartografiează coastele vestice ale Pământului *Graham*.

În 16 Iulie 1838 un al treilea conducător al corăbiilor *Enderby*, *Ioan Balleny* pleacă la vânat de pești având misiunea de a face și însemnări și descoperiri geografice. La 9 Februar 1839, gradul 66.59 l. s. și 164°50' l. o. află pământ uscat. Aceasta sunt insulele *Balleny*.

Urmează renumitul francez *Iuliu Sebastian Dumont d'Urville*. Pleacă din *Toulon* la 7 Septembrie 1837.

În jurul canalului *Magellan* face însemnări geografice. În Ianuarie 1838 dă spre sud în regiunile, unde a umblatt *Weddel*. În Februarie 1878 descopere pământul numit, *Ludovic Filipp și insulele Joinville*.

Corăbiile lui *d'Urville* le întâlnim d'n nou la începutul anului 1840 în apele antarctice. La 1 Ianuar părăsese *Hobartul* spre sudost, având de scop meridianul nul magnetic. Nisuița principală a fost studiarea referințelor magnetice. În 2 Ianuarie dau de pământ uscat la 66°30' l. s. și 138° 21 l. o. și i-a dat numirea pământului *Adelie*. Cu excepțiunea unor insule pleșuve întreg pământul acesta era acoperit cu nea. Coasta întregă a primit numirea *Coastele Clarie*. Că e teritor mai mare, sau numai insule, nu s'a putut constata cu siguranță.

Ca un luceafăr pe cerul scrutătorilor *Antarcticii* apare admirabilul *Sir Iacob Klark Ross*.

El a deschis larg drumul descoperirii spre polul sudic.

În 1839 pleacă spre *Antarctica* cu 2 corăbii, una *Erebus* e comandată de el însuși, alta *Terror* de *Francisc Crozier*.

Vom trece preste amănuntele despre aprovizionarea corăbiei, despre drumul lor, despre cercetările în insulele *Kerguelle* și le vom urmări activitate în apele *Antarctice*.

La 16 August ambe corăbiile se aflau în *Hobart*. Guvernorul *Tasmaniei* era bine cunoscutul scrutător polar din nord *Sir Ioan Franklin*. Aici află *Ross* despre descoperirile lui *Wilkes* și *Urville*, de aceea se rezolvă a face drumul în direcția gradului de l. o. 170.

În 12 Noemvre pleacă corăbiile din *Hobart*, *Franklin* petrece în corabia *Erebus* pe amicul său *Ross* un timp oarecare, și apoi se despărț.

Cine ar fi crezut, că peste alți 10 ani pe corabia aceasta va trece din viață *Franklin* sus în gheața dela polul de nord, istovit de scorbut și de prevederea nenorocirei ce bătea la ușă. În o expedițiune cu aceste 2 corăbii spre a descoperi trecătoarea nord-vestică în apele nordice a perit acest renumit bărbat; ambele corăbii se prăpădesc și cu ele 136 de oameni.

În apropierea *Australiei* de sud, în *Auckland* și în insula *Campell* au zăbovit cu facerea de observator magnetic și de cercetări științifice. În 17 Decemvre părăsesc insula *Campell* în direcțiune spre sud. La 63°38 l. s. și 173°10' l. o. dau de gheață. În 30 Decemvre trec peste drumul bătat de *Bellingshausen* la 64°38 l. s. 173°10 l. o.

În 1 Ianuarie 1841 trece cercul polar, se văd semnele gheții cu fășii albe pe orizont.

În 5 Ianuarie dă de gheață și contrar scrutătorilor de până acumă intră printre stoi, prin canalele, ce se aflau deschise. În chipul acesta străbat până la 66° 55 l. s. la 174° 34 l. o. De aci încolo are a se lupta cu munți puternici de gheață. Corăbiile sunt încungiuurate de o mulțime de paseri pinguine. La 9 Ianuarie dă din nou de canaluri deschise și străbate tot mai adânc. Aici dă de mare deschisă, numită de aci înainte marea *Ross*.

De aici 69° 15 l. s. și 176° 15 l. o. ia direcțiunea spre polul magnetic, și când credea, că va atinge acest punct, aude signalul; Pământ. Cam în depărtare de 100 kn. se vede continentul cu munți puternici. Unul a fost numit *Sabin*, dela un învățat și fizic englez *Sabin*, care a dat planul acestei cercetări, un colț al continentului s'a numit pământul *Adare*, un nume, cu care ne vom mai întâlni.

Înainte ochilor se desfășură un continent imponent, cu munți până la 5000

necondiționat conduși de un entuziasm de admirat, dar le lipsește mijloacele pentru un succes final victorios. Soldații cari au fost conchiamați în Septembrie, nici astăzi nu pot fi trimiși încă la luptă, căci se resimte lipsa echipamentelor. Mai grăitor ca aceste fapte vorbesc cifrele: Franța are 40, Belgia 5, Anglia 46 milioane locuitori. Aceste 91 de milioane de oameni stau față în față cu 68 de milioane germani, și totuși nu pot ajunge la nici un rezultat, desi nemții mai au se lupte și în Rusia. După toate acestea se poate presupune, că victoria germanilor e numai o chestie de timp.

O judecată germană

asupra armatei noastre și asupra baronului Conrad de Hötendorf, șef de stat major.

Cu acest titlu cetim în „Pester Lloyd” următoarele: „Süddeutsche Zeitung din Stuttgart, într-un articol mai lung descrie începutul războiului între Austro-Ungaria și Rusia, și face următoarea încheiere:

„Să punem cazul, că armata austro-ungară și-ar fi înțeles mai puțin clar pensul ei și l-ar fi rezolvat mai puțin succes. De pildă, că nu s'ar fi putut hotărâ, să cedeze pe un timp nedeterminat Galiția de ost inamicului, sau că s'ar fi așezat prea pripit și prea de timpuriu în situația acoperită dela Cracovia, fără să rețină mai întâi două săptămâni întregi armata dușmană, aducându-i pierderi enorme. Ce-ar fi fost în cazul acesta urmarea? În primul caz probabil sau că era bătută definitiv la Lemberg, sau apoi Przemysl-ul cădea în mâinile dușmanilor. În cazul al 2-lea Rușii aveau timp și forțe, să încunjure cu o parte din trupele lor poziția austro-ungarilor de la Cracovia, ceea ce se pare că au și încercat, ori apoi Rușii ar fi dirijat o parte din trupele lor în Prusia de est, ca să repare lovitura primită la Hohenstein. În amândouă aceste cazuri, situația ar fi devenit periculoasă, cum nici nu s'ar fi putut prevedea. Plus, că în cazul ultim a doua izbândă a lui Hindenburg n'ar mai fi reușit. Ce ar fi urmat apoi, nici nu cutesăză mintea omenească se și închipui! Astfel cum s'a procedat, armata austro-ungară a grijit bine și brav în zile critice și pentru siguranța Germaniei. Ea o va face aceasta și mai departe, cum și armatele noastre luptă pentru Austro-Ungaria. Dacă în Austro-Ungaria numele Hindenburg inspiră încredere, și noi putem răspunde cu aceeași încredere, când auzim numele Conrad. A prestat ceva, domnul șef al marelui stat major, și astfel se poate înțelege, cum ofițerii armatei austro-ungare se încred lui orbește.”

Rusofilism.

(b) În „Journal de Genève” a apărut înainte cu câteva zile din peana unui politician maghiar independent un articol anonim, în care se lua poziție împotriva angajării Ungariei într-un război, care atât în cazul unei învingeri, cât și al unui dezastru, pentru Ungaria ar trebui să devie fatal. Autorul articolului observă la sfârșit, că o mare parte din compatrioții lui maghiari împărtășesc această vedere. Autorul însuși spunea, că este un membru al partidului independent maghiar.

Contele Albert Apponyi a răspuns într-o scrisoare adresată numitei foi la aceste expectații. În replica sa, contele Apponyi stabilește, că numai un simț bolnav moral

metri înălțime, unui pleșuvi, alți acoperiți de nea.

În 12 Ianuarie dau preste o insulă pe pe care o iau în posesiune, și o numesc insula „Posesiune”. De aici dau tot înainte și în 26 Ianuarie la 74° l. s. văd muntele cel mai înalt numit Melbourne. Rând pe rând dau peste insule însemnate, — Thoulmann, Frankin, și fac colecțiuni de tot ce s'afă pe aceste insule.

La 28 Ianuarie descoperă din nou două piscuri puternice și le numesc după corăbi, Erebus și Terror. Ambele erau de natură vulcanică și unul era tocmai în activitate.

Ce privește minunată a putut fi acest foc în singurătatea aceea a gerului vecinic. Insula cu aceste vulcane a fost numită insula Ross.

Și pe când descoper toate acestea, pe când credeau, că acum e deschis drumul spre sud, spre vîmirea lor văd, că înaintea ochilor lor în direcțiune curmezișe spre est se ridică un părete înalt și puputernic de gheață, peste care a străbate au crezut a fi cu reputiță. Acest puternic părete, aceasta puternică stîncă de gheață s'a numit zidul Ross. În cinci zile s'a încercat a merge dealungul aceluia zid puternic, cu înălțime până la 90 de metri, fără a-i da de capăt, 460 K. m. lungime au făcut spre est străbatând până la 78° 41. s. la lurg. est. de 167.

(Va urma).

(moral insanity) a putut se îndemne pe un maghiar la astfel de concepții, cum le expune anonimul în „Journal de Genève”. Căci Ungaria luptă astăzi pentru existența ei împotriva tendințelor rusești, cari amenința ființa ei. Numai un spirit rățăcit poate se pledeze astăzi pentru o aliare cu amenințării existentei statului urgar recomandând în schimb o învrăjbire cu Austria și Germania. Deși — spune contele Apponyi — noi am avut diferite cu Austria, astăzi nu este timpul potrivit pentru a reîmprospăta triste suveniruri.

La nici un caz nu se poate astăzi susține ideea separațiunei; pe care de altcum partidul independentei todeauna a respins-o hotărât. Tot astfel nici ideea de colaborare cu acele state cu care Ungaria luptă azi umăr la umăr, și cu care trebuie se învingă sau se cadă împreună. De aceea nu se poate închipui, ca un Maghiar să ajungă într-o astfel de rățăcire, ca să co-heteze astăzi cu Rusia și cu aliații ei.”

Această scrisoare a contelui Apponyi a fost arătată autorului articolului, care și-a făcut observările sale, arătând că Rusia este sprijinită de două mari puteri, în cari „a stat leagănul libertății mondiale” și spunând următoarele contelui Apponyi: „D-Ta știi tot atât de bine, ca și mine, că noi alăturăm de aceste puteri (ale antantei) nu avem a ne teme de nimic din partea Rusiei, dacă vom face la timp ceea ce trebuie să se facă în acest scop. Și D-Ta totuși numești aceste cuvinte o insanitate morală. Atunci, dă mi voie să împărțim împreună această vorbă de spirit. Ea din parte-mi mă mulțumesc cu adjectivul”. Nota aceasta la răspunsul lui Apponyi este semnată cu literile L. H. Redacția iorii din Geneva, observă, că nu poate spune numele autorului, de oare prin aceasta o rudenie a lui, care se află în serviciile statului ungar, ar fi păgubită. Dar redacția este gata se li comunice contelei Apponyi numele autorului.

Noi, zice „Pester Lloyd”, după care reproducem aceste interesante lucruri, nu credem că contele Apponyi va manifesta dorința de a cunoaște numele autorului. Cine vrea se-l ghicească, nu va trebui se și bată mult capul. La tot cazul fapta scriitorului articolului dovedește o rățăcire atât de condamnabilă încât numele lui ar trebui se dispară în marea uitării.

NOUȚĂȚI.

Parastas Duminecă în 26 Octobrie, Ziua sf. marelui martir Dimitrie, s'a celebrat în biserica gr. or. din S biu suburb. Iosefin prin dl parch Baptist Boju parastas solemn pentru vecinica odihnă a fericitului fondator Dimitrie Andronic. La acest parastas a asistat un public numeros care a făcut procesiune la mormânt, în sunetul clopotelor.

Pentru răniți. Afară de suma dată mai înainte (osută de coroane), domnul Nicolae Jorga, profesor universitar în București, a mai trimis 50 (cincizeci) de coroane pe seama soldaților români răniți dela noi.

† D. Anghel. Din București vine jalnica știre, că scriitorul D. Anghel, o poadoabă a literaturii române, a încetat din viață. S'a sinucis din motive de neînțelegeri familiare.

Reducerea petrecerilor. În Viena s'au luat măsuri, având în vedere timpurile serioase prin care trecem, ca să se reducă timpul petrecerilor în localuri publice: orce reprezentății sau spectacole au să se sfârșească cel mai târziu la ora unu, ear muzica la orele două din noapte.

Numiri militare. Pe ziua de 1 Noembrie 1914 sunt numiți subcolonei: maiorii Cornel Cosgaria și Petru Babeu; sunt numiți majori: căpitanii Aurel Păcurar și Dimitrie Baroșii.

Grabnic ajutor. Guvernul mustenegrean a trimis o deputație, în frunte cu principele Mirco, la Bordeaux, cu însărcinarea să ceară dela guvernul Franței ajutoare nouă de bani și soldați.

Cărți pentru răniți. Societatea pentru clădirea bisericii române din Viena a format un comitet de caritate pentru sprijinirea și îngrijirea soldaților români din spitalele Vienei. Comitetul se compune din 18 dame și domni, sub președinția dlui Dr. Victor Roșca. Acest comitet face apel călduros la toți românii, să binevoiască a-l sprijini în activitatea sa, îndeosebi trimițându-i cărți de literatură populară și de rugăciuni, pentruca bravii noștri soldați răniți sau bolnavi să aibe hrana sufletească trebuincioasă. Toate contribuțiile frățesti să se adreseze la: Wien, I Löwelstrasse 8, Rumänische Kapelle.

Rănit. Dint'o scrisoare particulară aflăm, că domnul major ces. și reg. George Fleșariu, care s'a reactivat și a fost trimis pe câmpul de război d n Galiția, în luptele grele din 1 și 2 Noembrie n. e. a fost rănit la umărul drept și acum se află în îngrijire medicală în spitalul din Cracovia. Dorim grabnică însănoțare domnului major, care știe manua, și sabia și condeiul, cu aceeași desteritate.

Concentrare de trupe. Din București se scrie, că în orașele de sud ale Rusiei se fac mari concentrări de trupe, anume la: Chișineu, Chiev, Bender, Odessa. De-alungul țărmilor până la acest din urmă oraș s'au așezat mine submarine.

Depeșe între domnitori. Un schimb de telegrame s'a făcut între Monarhul nostru și între sultan. S'a exprimat bucuria din ambele părți, pentru pșirea comună în războiul ce ni s'a impus din partea dușmanilor comuni. Biruința nu poate să fie decât pe partea celor ce luptă pentru o cauză dreaptă.

Planul turcilor. Guvernul otoman făcuse încă pe la începutul lui August înarmări și alte preparative, cu gândul de a trimite trupe la Marea roșie. Este evident, că planul Turciei tinde într'acolo să răcoale poporul Egiptului. Stăpânirea turcească poate să pornească spre Egipt 250.000 de oameni, la cari se mai adaug trupe neregulate și numeroase de beduini.

† Eudochia Latiș n. Pașca în etate de 62 ani și al 44 an al fericitei sale căsătorii a reposat în Domnul în 26/8 Noembrie c. în Agribici, la 2 ore p. m. Lăsând în mare doliu pe soțul său iubit Alexiu Latiș, notariu cerc. în pensie, fiul său Alexa Latiș preot în Plopiș, fca sa Veronica Latiș m. Buzure, Lucreția Latiș n. Filip, Cornel Buzura paroh în Agribici, ca noră și ginere și numeroși consangeni, nepoate, fini și fine. Od hnească în pace!

Rezervele Rusiei. Impotriva trupelor noastre, cum scrie unul din corespondenții de pe câmpul de război, Rusia a trimis în foc, în timpul din urmă, gloțiști trecuți de 38 de ani și tineri de 18 ani. Faptul dovedește, că rezervele vestite ca nesecate ale Rusiei, încep totuși să scadă în a patra lună a războiului.

Ajutor japonez. Soldați ruși, ajunși în captivitate germană, povestesc, că Rusia a primit dela Japonia un ajutor de trei sute de tunuri grele Krupp cu artileriști japonezi. Drept răsplăt, guvernul rus a promis Japoniei să-i cedeze partea rusească a peninsulei Sahalin.

Locotenent distins. Regimentul de infanterie nr. 43 dela Caransebeș a purtat o luptă glorioasă în 14 Octomvrie pe teatrul războiului dela nord. Regimentul avea în față un dușman cu mult mai superior ca număr; dar în ploaia grozavă de gloanțe locotenentul român Iustin Hossu, dela front a dirigeat mitraliezele, ear sub focul lor omorător au căzut în ziua aceea patru mji de ruși. Locotenentul Hossu a fost distins pentru bravură și înaintat îndată la rangul de căpitan.

Primele succese. Flota turcească din Marea neagră a obținut succese însemnate, în urma cărora vasele rusești de război s'au văzut silite să-și caute adăpost la gurile Dunării.

Prima femeie decorată cu ordinul Francisc Iosif. O distincțiune unică în felul său se anunță din Viena. Maiestatea Sa a conferit doamnei Stella Turnau crucea de cavalier al ordinului Francisc Iosif și crucea meritului militar pentru purtare eroică în fața dușmanului. Doamna Stella Turnau, în etate de 48 de ani, este soția unui subcolonel. E excelentă călăreată și știe să mănuiască arma cu multă iscusință. În campania actuală și-a însoțit bărbatul pe câmpul de operațiuni și se luptă alături cu dânsul. La săparea șanțurilor a făcut servicii extraordinare și a contribuit, cu fapta și cu vorba, ca într'o situație critică să iasă învingătoare trupa, la care este atașată.

Italia și monarhia noastră. Z arul italian Popolo Romano publică un articol, în care se cere ca regatul Italiei să se alătore lângă monarhia austro-ungară, căci interesul existenței regatului este legat de viața și de puterea de rezistență a monarhiei. Viitorul Italiei în Marea mediterană niciodată nu va fi primejduit din partea Austro-Ungariei, ci numai din partea Franței. Autorul menționatului articol se crede că este unul dintre partizanii noului ministru de externe Sonino.

Pentru toate timpurile. Conform știrilor răspândite de ziare pariziene, Academia franceză a ținut la sfârșitul lui Octomvrie o importantă ședință. Academicienii intruniți au declarat solemn, că Austro-Ungaria și Germania sunt excluse pentru toate timpurile de rândul țărilor civilizate (!). La ședință au luat parte nouăsprezece nemuritori, va să zică numai jumătate din membrii academiei.

Retragerea dlui Maiorescu. Fostul ministru-prezident roman, dl Titu Maiorescu, a hotărât să se retragă cu totul din viața publică și — cum anunță ziare din București — să petreacă restul vieții în străinătate. Dl Maiorescu și-a donat întregă biblioteca Academiei române.

Inundarea. Z arul Secolo primește din Paris informațiunile: Inundarea teritorului dela Yser a avut rezultatul dorit de a face imposibil atacul german din partea aceea. Acum se recunoaște însă, că Belgia a făcut o mare greșală. Fără să amintim dauna imensă pricinuită de inundare, aliații pot să-și atribue pierderea unui teren, care le oferea multe avantajii militare, de oarece acolo puteau să primească ajutorul corăbiilor engleze. Germanii, cari au părăsit teritoriul inundat, n'au ajuns nici de cum într'o situație primejdioasă.

Despre lupta navală între flotila de crucișătoare germane și engleze, de lângă Chile, în America de sud, se anunță amănuntele următoare: Când vasele engleze au ieșit Daminecă din portul Coronell, corăbiile germane „Scharnhorst” și „Greisenau” s'au ivit deodată și au deschis focul. Tunurile nemțești băteau dela o depărtare de 9000 metri și astfel erau superioare tunurilor engleze. Cruciișătorul englez „Moumouth”, nimerit de gloanțe, s'a apărât cât a putut, dar a suferit atât de mult, încât în cele din urmă s'a scufundat. Cele două vase germane s'au apropiat acum de cruciișătorul puternic „Good Hope”, și i-au făcut mari stricăciuni și l-au răsturnat. Micul vas englez „G'asgow” în vremea aceasta se lupta cu alte cruciișătoare germane mai mici, cu „Leipzig”, „Dresden” și „Nürnberg”. Flotila germană a stat sub comanda amiralului Spee, și n'a avut altă pagubă decât șase răniți. Pe vasul englez cufundat Moumouth se găseau 678 de mariuari, cari au perit aproape toți.

În tabără la Ierusalim. Se anunță dela Constantinopol: Mobilizarea puterii armate turcești din Palestina se îndeplinește cu mare ardoare. Mulțimea arabilor și miile de beduini, cari mai înainte nu voiau să știe de serviciu și dări de război, acum se adună de bună voie, pe jos și călare, la Ierusalim. Mulți înși vin complet echipați de-acasă. Sfântul oraș samănă astăzi cu o tabără de război. Fellahii s'au înfășurat împreună cu femeile și copiii lor. Intinsul teritoriu dintre turnul lui David și muntele Sionului este îndesat de trupe. Proclamarea războiului și apelul sultanului au fost primite cu urale însuflețite de: Allah să ocrotească pe sultanul nostru! Trupele au să fie alese și transportate în diferite puncte ale împărăției otomane.

Din orientul depărtat. Pe țărmii imperiului chinez s'a apărât voinicește în contra armatei japoneze o mică cetate, Cingtau, care a rezistat dela sfârșitul lui August până în 7 Noembrie și nu s'a predat, deși știa că stă în față cu un dușman uriaș. Cingtau era o colonie germană, cu o garnizoană de 1700 de soldați. Japonezii voiau să cuprindă orașul, apropiindu-se cu flota lor; dar n'au putut, căci tunurile din cetate trăgeau cu mare efect în vasele japoneze. De aceea s'au hotărât să facă atacul pe uscat. În 20 Septembrie au debarcat la nord 20.000 de soldați și au plecat asupra cetății. Germanii au respins primele atacuri, în care japonezii au pierdut cam trei mii de oameni. Primind nouă ajutoare, dușmanul a izbutit în sfârșit să cucerească Cingtau. Căderea sa privește și monarhia noastră, care în timpul asediului a avut în portul d'acolo două vase de război: Kaiserin Elisabeth și Iaguar, despre care se spune că au fost aruncate în aer, ca să nu s'ajungă în mâinile inamicului.

Bioscopul Apollo, din Gesellschaftshaus va reprezenta Mercuri și Joi în 11 și 12 Noembrie n. 1914 următorul program: Producțiunea grupei de acrobați The Tschin-Fou-Lu, după natură. Un scurt de vedere în călătoria de nuntă, umoristic. Orbește înainte, dramă în 3 acte. Doi entuziaști, umoristic. Afară de program: Curierul de război. Partea IV. de pe câmpul de luptă din Serbia din fabrica „Wiener Kunstfilm”. Vineri în 13 Noembrie 1914 Mare Serată detectivă.

Nr. 925/1914 prot.

(599) 1-3

Concurs.

Funcțiunea de învățător la școala elementară gr.-ort. română din Merghindeal, protopresbiteratul Agnietei, devenind vacantă cu începere din 1 Decembrie st. n. a. c. prin iesirea la pensie a învățătorului Zaharie Muntean, — pentru întregirea ei se anunță concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui publicare în „Telegraful Român” cu următoarele emolumente:

1. Salar dela biserică 400 cor. în rate lunare anticipate.

2. 5 stânjini de lemne de foc din pădurea comunală aduse de popor acasă și computate cu 80 cor.

3. Restul până la suma cerută de lege e ajutor dela stat, care, dacă se va pierde din vina învățătorului, comuna bisericască nu se obligă a-l întregi.

4. Locuință la școală constatătoare din 2 odăi, o bucătărie, o cămară, o pivniță și pod și grădină de legumi în mărime de 1/4 jugăr, sau relut de 20 cor. Comuna bisericască la altă locuință nu se obligă.

Dela învățătorul ales se cere să conducă elevii și să cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturgie în biserică. Dintre concurenți cei ce vor putea forma cor, vor fi preferați. Se mai obligă se cultive grădina școlii în folosul bisericii și să țină cel puțin de 2 ori pe săptămână sara în timpul iernii școala cu aduții.

Concurenții să înainteze cererile în termenul fixat subscrisului și să se prezenteze în vre o Duminecă sau sărbătoare în numita comună la biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și a face cunoștință cu poporul. Alte condiții vor afla dela subscrisul.

Agnita (Szentágota), 26 Oct. 1914.

În înțelegere cu consiliul comitet parohial.

Ioachim Muntean
protopop.

La Librăria arhidiecezană, Sibiu, se află de vânzare:

Monografia

bisericilor, școalelor și reuniunilor
române din Făgăraș.

De

Nicolau Aron,
paroh ortodox român.

Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA”
REDACTATĂ DE DR. I. LUPAȘ, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiu

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Nr. 4-5.

Temeliile traiului nostru

Prețul 20 fil. + porto 5 fil.

Nr. 6-7.

**Sfânta Scriptură
în limba românească**

Prețul à 20 fil. + porto 5 fil.

Nr. 8-9-10.

Spice**din istoria noastră bisericască**

Prețul 30 fil. + porto 5 fil.

Nr. 11-12.

Calea bisericii

prelucrată și întregită
după episcopul Nicodim din Huși.

Prețul 20 fil. + porto 5 fil.

Nr. 13-15.

Vieța

unei mame credincioase

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 20 fil. + porto 5 fil.

Orfanii Neamului

Roman naționalist
de

N. Radulescu-Niger.

Prețul: 4 cor. + 20 fil. porto.

La Librăria arhidiecezană în Sibiu,
se află de vânzare:

ALBUM

de

brodării și țesături românești.

Compus și editat

de

Minerva Cosma.

Prețul 16 cor.

Cărți nouă apărute

se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiu.

Archibald, *Impresii de Călătorie*, note de om

năcăjit. Prețul cor. 2 50. + 20 fil. porto.

Boldor A., *Dare de samă* asupra mișcării

literare pedag. din anul școlar 1912/13.

Prețul 30 fil. + 5 fil. porto.

Bunea Dr. A., *Inceputurile Istoria Româ-*

nilor până la anul 1882. Scr. ere postumă

cu un Portret foarte bine reușit al au-

torului. Prețul 5 cor. + 20 fil. porto.

Caragiale I. L., *Teatrul*, opere complete.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Cartea Verde, textul tractatului de pace

dela București 1913. Prețul cor. 1 50.

+ 20 fil. porto.

Cazaban A., *Intre Femeie și pisică*, novele.

Prețul cor. 1 50. + 20 fil. porto.

Chirișcu M. I., *Granicerul*, novele. Pre-

țul 2 cor. + 20 fil. porto.

Coșbuc G., *Fire de Iort*, poezii. Ediție nouă

cu 100 pagini mai mare decât ediția ante-

rioră. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Diamandy G., *Chemarea Codrului*, po este

vitejască în 3 acte. Prețul cor. 1 50

+ 10 fil. porto.

Dragescu Dr. I., *Pro patria*, *Povestire de-*

spre începutul și menirea neamului rom-

mănesc. Prețul 3 cor. + 30 fil. porto

Dulfu P., *Gruia lui Novac*. Epopee alcă-

tuită din cântecile de vitejie ale popo-

rutului român. Cu ilustrații de A. Murnu.

Ed. simplă cor. 1 50, ed. de lux cor. 2 50.

+ 20 fil. porto.

Eroii Noștri, pagini alese din istoria nea-

mului. 3 broșuri à 30 bani. Broșura I

conține: Războaiele între Români și Daci.

Broșura II conține: Dacia sub Traian.

Broșura III conține: Muntenia și Mol-

dova, întâiele lupte cu Ungurii. Broșu-

urile acestea sunt scrise pe înțelesul po-

porului. Porto 10 fil.

Farago Elena, *Din taina vechilor Răspântii*,

poezii. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Filipescu N., *Discursuri politice*, publicate

de N. Pandelea. Vol. I. 1888-1901.

Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Flaubert G., *Salambo*, roman. Tradus de

Ludovic Dauș. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Galaction G., *Biserica din Războare*, no-

vele și schițe. Prețul 2 cor. + 20 fil.

porto.

Ghica Ioan, *Pământul și Omul*, ilustrat.

Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Goethe, *Faust*, tragedie. Traducere în ver-

suri de Ion Gorun. Prețul 1 coroană.

+ 10 fil. porto.

Hamat Alexiu, *Noua lege militară*. Extras

din lege și tăcuirea ei. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Herz A. de, *Bunicul*, comedie în 3 acte.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Hodoș E., *Frumoasa din Nor*, și alte po-

vești. Prețul cor. 2 50. + 20 fil. porto.

Hodoș Z., *Masă ieftină*, găurea mâncărilor

de dulce și de post. Rețete de Bucate

simple și bune. Prețul cor. 1 20. + 10

fil. porto.

Horia-Petra-Petrescu, *Văduvioara* și alte

șase monoloage pentru bărbați și dame

tinere. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

În Țeara lui Vlaicu. Prinos pomenirii lui

Aurel Vlaicu. Prețul 80 fil. + 5 fil. porto.

Ionescu Șisești G., *Călător*. Prețul cor.

1 50. + 10 fil. porto.

Iorga N., *Note de Drum*. Prețul cor. 1 25

+ 10 fil. porto.

Iorga N., *Istoria Statelor Balcanice în e-*

poca modernă, Lecții ținute la Univer-

sitatea din București. Prețul cor. 3 50 +

30 fileri porto.

Irimescu Căndești I., *Pe durmurile Cadri-*

laterului, impresii și note. Prețul cor.

1 50 + 10 fil. porto.

Katargiu B., *Discursuri Parlamentare* 1859-

1862. Prețul 3 cor. + 20 fil. porto.

Lazar Stefan, *Floarea Betuliei*, roman din

epoca Asiro-Babiloniană. Traducere au-

torizată de Alexandru Ciura. Prețul cor.

1 80. + 10 fil. porto.

Lăcea Haralamb G., *Dincolo, Din Dunăre*

în Balcani. Prețul 1 cor. + 10 fil. porto.

Legea pentru Curtea de Casațiune și de

Justiție. Prețul 2 cor. + 30 fil. porto.

Lăcusteanu P., *Suntem Nebuni*, schițe umo-

ristice. Prețul cor. 1 50. + 10 fil. porto.

Lovinescu E., *Aripa morții*, roman. Prețul

cor. 1 80. + 10 fil. porto.

Lupaș Dr. I., *Șaguna și Eșvös*, conferență

ținută în sala festiva a gimnazului din

Brașov la 6 Decembrie 1913 și la „A-

sociațiunea” din Sibiu la 8 Decembrie

1913. Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Minu escu I., *De voroia cu mine însu-mi*,

poezii, cu desemnări de Iser. Prețul 3

cor. + 10 fil. porto.

Moldovan S., *Ardealul II*, Ținuturile de pe

Murăș. Prețul 90 fil. + 10 fil. porto.

Mureșanu Iacob, 1812-1887 *Album Co-*

memorativ. Prețul cor. 3 50. + 20 fil.

porto.

Murnu G., *Istoria Românilor din Pind*

Vlahia mare 980-1259, studiu istoric

după izvoarele Bizantine. Prețul 2 cor.

+ 10 fil. porto.

Pătrășcanu D. D., *Timotei Mucenicul*, no-

vele. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Pillat I., *Eternități de o clipă*, poezii. Pre-

țul 2 cor. + 10 fil. porto.

Popescu General Al. Candiano, *Războiul*

Neatârnat, asaltul și luarea Griviței.

Prețul 3 cor. + 30 fil. porto.

Pușcariu Ioan cavalier de, *Notițe despre în-*

tâmplările contemporane. Broșată cor. 3,

legată cor. 3 50 + 20 fil. porto.

Pușcariu Dr. I., Ioan de Preda, Dr. L.

Borcea, Dr. I. Lupaș, Dr. Ioan Mateiu și

Dr. S. Dragomir, *Contribuțiuni istorice*

privitoare la trecutul Românilor de pe

pământul crăiesc. Prețul 4 cor. + 30

fileri porto.

Rădulescu-Niger N., *Orfanii Neamului*,

Roman Naționalist. Prețul 4 cor. + 20

fileri porto.

Sadoveanu M., *Priveliști Dobrogene*, novele.

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Schiopul I. I., *Chestiunea polonă*. Rolul co-

operativelor în lupta de conservare na-

țională a Polonilor din Germania cu o

hartă explicativă. Prețul 2 cor. + 10

fil. porto.

Sergent St. G., *Amintirile mele din Răz-*

boiul pentru Independență. Prețul 1 cor.

+ 10 fil. porto.

Simionescu-Râmnicăneanu M., *Propilee Artis-*

tice, articole Teoretice și Dari de seamă.

Prețul cor. 2 50. + 20 fil. porto.

Stanca Dr. S., *Pocăinții*, Studiu pentru com-

baterarea sectei pocăinților. Prețul 4 cor.

+ 20 fil. porto.

Stoica G., *Alte vremuri*, schițe și povestiri.

Al 3-lea volum din Biblioteca Scriitorilor

dela noi care apare sub aspicile „Aso-

ciatiunii”. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Suciu Em., *Țiganul la vânat*, comedie ori-

ginală în două acte și *Arde în figanie*,

în versuri. Prețul 40 fil. + 5 fil. porto.

Theodorian Caton, *Povestea unei Odăi*, no-

vele. Prețul 2 cor. + 10 fil. porto.

Virgiliu, *Eneida*, tradusă în proză de N.

Pandelea. Prețul cor. 2 50. + 20 fil.

porto.

Vitejiile lui Mihai Vodă, documente pu-

blicate de Nerva Hodoș. Prețul 1 cor.

+ 10 fil. porto.

Vlahuță A., *Dreptate*, novele. Ediția I-ă a

acestei cărți s'a trecut în decurs de vreo

câteva zile toate și a eșit deja ediția

II-a în 5-6 mii de exemplare. Prețul

2 cor. + 10 fil. porto.

A apărut și se află de vânzare la Librăria arhidiecezană:

Călindețul arhidiecezan

pe anul 1915

cu Șematismul autentic al bisericii ortodoxe rom. din Ungaria
și Transilvania. Partea literară conține lucrări foarte interesante.